

педагогічної компетентності в організації роботи з сім'єю; для батьків же - достатній рівень педагогічної культури).

Література

1. Волошина Л. Н. Ігрові фізкультурні заняття / Л. Н. Волошина // Дошкільне виховання. – 2007. - № 5.
2. Гуськов С.І., Дегтярьова О.І. Про фізичному вихованні дошкільнят в зарубіжних країнах / С.І. Гуськов, О.І. Дегтярьова // Фізкультура і спорт. - 2008. - №4. - С. 22-25.
3. Савельєва Н.Ю. Організація оздоровчої роботи в ДНЗ / Н.Ю. Савельєва // Ростов н / Д : «Фенікс», 2005. – 464 с.
4. Шебеко В.М. Фізичне виховання дошкільнят. Практикум / авт.-упоряд. М.М. Єрмак, В.А. Шишкіна. – М. : Академія, 2009. - 160 с.

УДК 37.091.33

САВКО Т. І., МИХАЙЛОВА К. В.
Мукачівський державний університет

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ

Ранній вік – найвідповідальніший період в житті дитини. У цей час закладається фундамент майбутньої особистості, формуються основи фізичного і психічного здоров'я. Це період найбільш інтенсивного розвитку всіх органів і систем організму дитини, формування умінь та поведінки малюка.

Давньогрецький філософ Демокрит (бл. 460-370 рр. до н. е.) був високоосвіченою людиною. Головною метою виховання він вважав розвиток здібностей дитини (оскільки мислити навчає не час, а раннє виховання і природа), головним засобом виховання — переконання та привчання до праці, що, на його думку, виховує добродійність. Примус, наголошував філософ, виховуватиме у дитини багатознання, а не багатомисліє. Дітей слід привчати до свідомої діяльності змалку, адже без звички до праці вони не навчаться того, що найбільшою мірою визначає добродійність, - здатності соромитися.

Давньоримський філософ і письменник Марк Туллій Цицерон (106-43 рр. до н. е.) відмічав, що виховання слід розпочинати в ранньому дитинстві. Це сприятиме гармонійному розвитку людини. Дитину потрібно оберігати від зарозумілості у спогляданні божественної мудрості. Починаючи від Цицерона, Р.Декарта і до К.Ушинського, немає мислителя, який не торкався б аналізу прагнень і водночас не відчував труднощів цього аналізу. У найдосконалішій формі розробив учення про прагнення людської душі К. Ушинський, який тлумачив прагнення до свідомої діяльності як корінне прагнення людської душі [2].

Огляд історичних матеріалів дає змогу використати найцінніші надбання давніх мислителів щодо виховної діяльності матері в античні часи. Актуальними в сучасній педагогіці є їх настанови про систематичне навчання й виховання змалку, використання ігор і забав з урахуванням психологічних, вікових та індивідуальних особливостей дітей.

За переконанням Г. Домана, «основи інтелекту, освіченості людини, життєві перспективи загалом закладаються у перші дитячі роки. Цей період є

вирішальним для подальшого життя дитини, і вона вже ніколи не зможе перевершити потенціал, закладений до 5 років» [1].

Тому виховати дитину здоровою, розумною, самодостатньою, розвинути її творчі здібності на самому ранньому етапі – ось основне завдання, що стоїть перед нами, дорослими.

Сучасний стан розвитку освіти в Україні характеризується пошуками нового в теорії та практиці навчання і виховання дітей раннього віку.

Інтенсивне реформування освіти в Україні вимагає наполегливих пошуків трансформування освітнього процесу на гуманістичних засадах. Одним з виявів такого трансформування є інноваційні педагогічні технології, що здійснюють якісно нові перетворення як педагогічного процесу в цілому, так і його складових, і сприяють істотному підвищенню його ефективності.

Поняття «педагогічні інновації» - це процеси оновлення (або вдосконалення) теорії та практики освіти. Саме інновації виступають провідним фактором розвитку освіти, а їх впровадження - предметом систематичної і цілеспрямованої діяльності [1].

Упровадження сучасних технологій в навчально – організаційний процес груп раннього віку дошкільних навчальних закладів виступає в числі актуальних завдань дошкільної теорії і практики України.

Аналіз наукових досліджень свідчить про важливість зазначеного вікового періоду у формуванні та розвитку майбутньої особистості та ролі батьків, а надалі й вихователів ДНЗ в означеному процесі. Так, визнання вітчизняними вченими (Н.Аскаріна, Т.Алексєєнко, Н.Виноградова, О.Кононко, Г.Ляміна, Т.Маркова, М.Щелованов та ін.) – та зарубіжними (Д.Адкок, М.Сигал, Д.Стилберг) періоду раннього дитинства в житті людини як найбільш сензитивного, в умовах якого закладаються, першооснови наступного розвитку особистості, дозволяє одночасно розв'язати питання про залежність формування майбутньої особистості від сформованої педагогічної культури батьків та рівня професійної підготовки педагогів. Час диктує необхідність осучаснення навчально – виховного процесу відповідно до Закону України «Про дошкільну освіту». Сьогодні на порядку денному: пошук нових форм організації педагогічного процесу, нових підходів до виховання дитини. Іде інтенсивний процес створення сучасних освітніх технологій» [3].

Основними напрямками роботи з дітьми раннього віку, які визначені чинними програмами навчання і виховання та Базовим компонентом дошкільної освіти: забезпечити емоційний комфорт та добробут, створити внутрішні передумови для подальшого психічного та особистісного розвитку дітей, не обмежуючи творчої ініціативи вихователя у виборі форм організації педагогічного процесу. Педагоги мають змогу реалізовувати програмові завдання в іграх, під час індивідуального спілкування з дитиною чи організованих занять. Здійснювати означену роботу слід послідовно, системно, з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей розвитку кожної дитини. Не варто переносити методи роботи, розраховані на старших вихованців, у роботу з наймолодшими [5].

У наш час використовуються сучасні інноваційні технології у процесі розвитку виховання та навчання дітей раннього віку. Дослідження японських учених в галузі фізіології мозку й дитячої психології показали, що розвиток розумових, фізичних і соціальних здатностей дитини залежить від стимуляції й ступеня розвитку головного мозку в період від народження до трьох років. Саме в цей період повинні бути створені всі умови для найбільш успішного розвитку дитини.

У галузі інноваційних технологій дошкільного виховання, зокрема раннього навчання, працює російський педагог-філолог М. Зайцев. Вони засновані на принципово нових підходах до навчання грамоти й математики і забезпечують високу його результативність. Особливості, які зумовили популярність та широке застосування цих технологій, є доступність їх у використанні і максимальна наочність матеріалів.

Розроблена Зайцевим технологія навчання читання використовує типово дитячий засіб пізнання світу - кубики, яким великого значення надавали Я. -А. Коменський, Ф. Фребель. Не менш важливі вони і в наш час. Не випадково технологію М. Зайцева високо оцінив автор оригінальної системи розвивальних ігор Б. Нікітін. Технології М. Зайцева кардинально відрізняються від традиційних методик розвитку мовлення дітей і формування в них елементарних математичних уявлень. Однак вони засвідчили свою високу результативність, а також можливість застосування не лише в освітніх закладах, а й у домашніх умовах.

Сучасні технології значно розширюють можливості батьків, педагогів і фахівців у сфері освіти, зокрема раннього навчання в ДНЗ. У наш час усе більше уваги в сучасній педагогічній науці та практиці приділяється періоду раннього дитинства, оскільки саме означений вік є часом великих змін і суттєво впливає на подальше життя дитини.

Проведене нами експериментальне дослідження показало, що в навчально-виховному процесі в групах раннього віку найбільш оптимальними є форми та методи роботи за методиками Г. Домана та М. Зайцева, а також педагогічні засоби, які були співвідносними з індивідуальними особливостями дітей та сучасними тенденціями розвитку суспільства.

Впровадження елементів сучасної технології раннього навчання за методиками Г. Домана, М.Зайцева стануть успішними лише за умови, що їх значення будуть розуміти батьки вихованців, якщо вони стануть їх однодумцями, підтримуватимуть вихователя, допомагатимуть йому. Проведене дослідження дало змогу удосконалити організацію навчально – виховного процесу в групах раннього віку. Ми переглянули позицію дорослий – головний, дитина – виконавець вимог дорослого – на іншу, де кожна дитина вчиться свого і по своєму, а завдання дорослого посприяти, підтримати, допомогти їй здобувати свій власний образ світу.

Таким чином зазначимо, що найважливіші пізнавальні процеси формуються тоді, коли дитина готова вчитися, а не тоді коли дорослі готові вчити. Діти до трьох років мають бути зацікавлені в тому, що вони роблять, їм важливо самим захотіти зайнятися дослідженням нового матеріалу чи виду

діяльності. Саме тому навчально – виховний процес в групах раннього віку повинен бути побудований на особистісно - орієнтовному підході, спонукати до творчої діяльності.

При правильній організації виховання та навчання дитини з перших днів життя у малюка виникає допитливість, поступово він оволодіває простими способами дій з предметами, починає діяти на основі уявлень.

Великого значення набуває спілкування дорослого з дитиною. Дорослий активно розмовляє з малюком. Потреба в спілкуванні є основою для розвитку мовлення дитини. У перші три роки у дитини розвиваються всі функції мовлення, а з нею і мислення. Мова стає засобом спілкування з дорослим та дітьми, засобом пізнання. З її допомоги дитина порівнює, установлює подібність, робить узагальнення, елементарні умовисновки.

Отже, дуже важливо, щоб батьки якомога більше спілкувались з дітьми, спостерігали разом з ними за явищами природи, знайомили з довкіллям, розповідали цікаві історії з життя, читали казки, художні твори, приділяли увагу грі з дитиною, допомагаючи тим самим розвивати її навички і здібності, які їй так необхідні. Як в дитячому садку, так і в сім'ї слід з самого раннього віку створити повноцінне розвивальне середовище для кожної дитини.

Нині підхід до навчання формується й розвивається завдяки науковим дослідженням і практичному досвіду. Основна робота сфокусована на якості послуг, наданих дітям, і розробці педагогічної бази для маленьких дітей, тому що всі діти потребують рівних умов розвитку й допомоги в ранньому дитячому віці.

Гра для дитини раннього віку – це праця, навчання, найсерйозніша форма виховання. Саме вона формується в цей період і впливає на всебічний розвиток дитини. Оскільки гра являється провідним видом діяльності дітей дошкільного віку, то найбільш ефективними методами та прийомами роботи з дітьми раннього віку залишаються ігрові. Саме через різноманітні дидактичні ігри, ігри-заняття, сюжетні та будівельні ігри дитина сприймає навколишню дійсність, вчиться правилам поведінки в соціумі, засвоює моральні якості особистості. Рухливі ігри сприяють активізації розвитку рухів у дітей. Крім того за допомогою використання ігрових ситуацій, ігрових дій ми сконцентруємо увагу дітей, активізуємо їх пізнавальну діяльність. Ігрові методи та прийоми сприяють привчання дітей до самостійності, сприяють формуванню практичних умінь та навичок.

Підсумовуючи, зазначимо, що завдання суспільства – оберігати дитинство, забезпечувати емоційний добробут малят, створювати всі передумови для їхнього розвитку. Наше завдання сприяти тому, щоб кожен малюк якомога більше засвоїв у ранньому дитинстві, зумів адаптувались у умовах сучасного суспільства, і став у майбутньому самодосконалою творчою особистістю. Від того, наскільки належно буде зреалізовано означене – залежить майбутнє нашої країни. Адже реформи в суспільстві починаються в душах дітей.

Разом з тим проведена нами робота не розв'язує всіх проблем раннього навчання дітей за сучасними інноваційними технологіями, а потребує подальшого дослідження.

Література

1. Андрусич Н. Вимоги часу: кращі технології в практику / Н.Андрусич // Дошкільне виховання. – 2002. - №1 - С.3-7.
2. Барна М.М, Гриза Л.С. Інформаційно-методичні матеріали для організації роботи з батьками : Методичний порадакий / М.М.Барна , Л.С.Гриза. – Львів : ЛОІППО. – 2002. – 84 с.
3. Закон України «Про дошкільну освіту» // Урядовий кур'єр. – 2001. - №141(серпень).-С. 12.
4. Зернятко. Програма виховання дітей раннього віку. - К., 2004. – 205 с.
5. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні / наук. ред. О.Л.Кононко. – К. : Ред.журн. «Дошкільне виховання», 2003. – 243 с.

УДК 373.3.091.2

СВИЩО С. М., ЛАЛАК Н. В.
Мукачівський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ПОЗАУРОЧНОЇ ВИХОВНОЇ РОБОТИ З МОЛОДШИМИ ШКОЛЯРАМИ

У Концепції Нової української школи зазначено, що важлива роль у вихованні учнів, розширенні й поглибленні їхніх знань, розвиткові творчих здібностей належить спеціально організованій виховній роботі у позанавчальний час. Навчальна робота має провідне значення в задоволенні і розвитку інтересів учнів. Позакласна ж робота, яка є сполучною ланкою між навчанням у школі та позашкільною освітою, має певні переваги у цьому напрямі: широке охоплення школярів різноманітними та цікавими формами організації дозвілля, добровільність виявлення інтересу до навчальних предметів або діяльності, пов'язаної з ними, задоволення інтересів учнів у галузях знань, які виходять за межі шкільної програми.

Висвітленням питання позаурочної виховної роботи з учнями початкової школи займалися педагоги (С.П.Баранов, Л.Р.Болотіна, М.І.Боришевський, О.С.Газман, Н.Ф.Голованова, С.Г.Карпенчук, Н.В.Кудикіна, В.О.Сухомлинський, Н.Є.Харитонова та ін.); психологи (І.Д.Бех, Л.С.Виготський, Д.Б.Ельконін, А.В.Запорожець, С.Д.Максименко, В.С.Мухіна, Е.А.Панько та ін.), методисти-практики (Г.І.Бережна, Н.А.Іванова, В.І.Марченко, О.А.Тарасова, М.І.Яблучникова та ін.).

Доповнює і поглиблює процес виховання позаурочна виховна робота, яка здійснюється під час навчання учнів. У педагогічній літературі використовують терміни: «позанавчальна», «позаурочна», «позакласна», «позашкільна робота», але інколи зустрічаються протиріччя у їх використанні. Спробуємо визначити сутність цих понять. Б. Кобзар під позанавчальною виховною діяльністю розуміє «цілеспрямовану навчально-виховну роботу зі школярами, що її організують і здійснюють вчителі, вихователі в різних школах в позаурочний час» [1, с. 223]. Канішевська Л. В. дає визначення позаурочної виховної діяльності, як організованих і цілеспрямованих занять, що проводяться в

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>